ڕۆمیۆ و جولێت لە چل کاری سینەمایی دا.. حەیدەر عەبدولڕەحمان

ڕۆمیۆ و جولێت، کە لەرەسەندا شانۆگەریەکی ڕۆمانسی و تراژیدی شکسپیرە دوای هاملێت، دووەم فیلمە کە تائێستا 40 کاری سینەمایی لەسەر کرابێت، هۆیەکەشی دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە فیلمەکە بینەرێکی زۆری هەبووە، بەهۆی ئەو خۆشەویستیە ڕۆمانسییە ناتەقلیدیەی لە فیلمەکە دایە، هەروا تیشك دەخاتە سەر ئەو ململانێ توندو بەتینەی نێوان هێزی شەڕو هێزی خێر لەناخی مرۆڤ و ئەو باجەی کە دەبێت ئاشقەکان لەکەسانی قین لەدڵی بسێننەوە .

تا ئێستا ئەم تێکستەی شکسپیر بەزیاتر لەسەد زمانی جیهان وەرگێڕدراوە، کاتی خۆی شکسپیر بۆ نووسینەوەی ئەم تێکستە شانۆیە زۆر کاریگەر بووە بەقەسیدەیەکی شاعیری ئینگلیزی(ئارسەر برۆك) بەناونیشانی (داستانی ڕۆمیۆ جولێت) ئەویش لەلایەن خۆیەوە بۆ نووسینی ئەم قەسیدەیە سوودی لەچیرۆکێکی نووسەری ئیتاڵی(ماتیۆ باندیلۆ) وەرگرتبوو.

رووداوەکان لەشاری(فیرۆنا) ی ئیتاڵی دەست پێ دەکەن، بەدوژمنکاری کۆنی هەردوو بنەماڵەی (مۆنتیجیۆ ــ کۆبولت ویشك) پاشا ویسکالۆس بۆ چەندین جار ئاگاداری ئەو دوو بنەماڵەیە دەکاتەوە، لەدوور کەوتنەوەی شەڕو شۆڕو دروست کردنی نائارامی لەشارەکەدا، هەڕەشەی لەسێدارداني هەرکەسێکیش دەکات کە پابەند نەبێت بەبڕیارەکانی، ئەوکاتە ڕۆمیۆ کەوتبوە داوی خۆشەویستی(ڕۆزالین) شەوێك ڕۆمیۆو بنگۆلیۆی هاوڕێی دەچنە ئاهەنگێکی بنەماڵەی (کابۆلیت) و بەشێوەیەك خۆیان پێشیووە نەناسرێنەوە، بەڵام کاتێك (تیبالت) دەیانناسێتەوە، هەوڵ دەدات دەست کات بەشەڕ کردن، بەڵام کابۆلیت ڕێگە بەئاژاوە نانەوە ناداو ڕۆمیۆ لە ئاهەنگەکە بەدوور دەکاتەوە، بەڵام بەر لەوە جولێت دەبینێ و دووپاتی خۆشەویستی خۆیان دەکەنەوە بۆ یەکتر، دواتریش لای راهیبەیەك هاوسەر گیریی دەکەن ..کاتێ پاشا هەواڵی شەڕو شۆڕەکە دەزانێ، بڕیار دەدات ڕۆمیۆ نەفی بکرێ و لەشاری (فیۆن) بەدەر بنرێ، راهیبەکە هەواڵی نەفی کردنی ڕۆمیۆ بەجولێت دەڵێت و پەیمانی دەداتێ هەوڵ بدات بەیەکیان بگەیەنێت، وا ئامۆژگاری ڕۆمیۆش دەکات بەنهێنی جولێت ببینێ، پاشان فیۆن بەجێ بهێڵن بەرەو(مانتوا) ئینجا کابۆلیت داوا لەجولێت دەکات کەتا ماوەی

سێ ڕۆژ هاوسەر گیریی لە گەڵ(باریس) ئەنجام بدات، بەڵام جولێت ڕەتی دەکاتەوە هاوسەر گیری لە گەڵدا بکات، بەڵام دواتر وەك بەکارهێنانی تەکتیکێك بۆ خۆ ڕزگار کردن جولێت وا بەباوکی رادەگەیەنێت کە ئەو رازییە هاوسەر گیریی لەگەلً پاریس ئەنجام بدات، بەڵام ڕۆژێك بەر لەوە دەرمانێك دەخواتەوە و خەڵکی وایان زانی گیانی لەدەست داوەو پرسەیان بۆ دانا، ڕۆمیۆ کە ئەو هەواڵە دەزانێ سوێند دەخوات کە دەبێت لەگەڵ جولێت بنێژرێت، لەبەر ئەوەی ئاگاداری پلانەکەی جولێت نەبوو بۆ گەیشتن بە ڕۆمیۆ، بۆیە ژەهرێکی خۆکوشتن دەکڕێ، راهیبەکەش ئاگاداری جولێت دەکاتەوە، نەیتوایووە پلانەکە بەڕۆمیۆ بگەیەنێت، بۆیە ئەگەر بزانێ تۆ مردویت مەترسی مردنی دەکەوێتە سەر، کاتێکیش کە پاریسی زاوا دەیەوێ لاشەکەی جولێت ببینێ، ڕووبەڕووی ڕۆمیۆ دەبێتەوە کە بەرەو هەمان شوێن دێ، بەرانگیری یەکتر دەبنەوەو ڕۆمیۆ پاریس دەکوژێ، ئینجا ژەهرەکە دەخواتەوە بۆ ئەوەی لەتەك جولێت بمرێت، کاتێ راهیبەکە دەگاتە سەریان ڕۆمیۆ بە مردوویی دەبینێت، ئینجا جولێت لەبێ ئاگایی بەخۆ دێتەوە و لاشەی مردووی ڕۆمیۆ دەبینێت، هەر بە خەنجەرەکەی ڕۆمیۆ خۆی دەکوژێت.

فیلمە بە دەنگەکانی ڕۆمیۆو جولێت

فیلمە بێدەنگەکانی ڕۆمیۆو جولێت (28) فیلمن:

1. فرەنسا جۆرج میلیس 1901
2. ئەمریکا ستیوارت بلاکتۆن 1908
3. ئیتالیا ماریۆ کاسیرینی 1908
4. بەریتانیا ویجی بارکر 1908
5. ئەمریکا 1911
6. فرەنسا 1911
7. ئیتالیا ئوجو فالینا 1912
8. فرەنسا 1914
9. ئەمریکا 1915
10. ئەمریکا رائول والش 1916
11. ئیتاڵیا ئەمیلۆ جرازینی 1918

10\. ئەمریکا فین موری 1920

13\. ئەڵمانیا بیتر بول فیتلر 1923

14\. ئەمریکا ئەی .ا. دوبون 1926

: فیلمە بەدەنگەکانی ڕۆمیۆ جولێت

1\. فیلمی (ڕۆمیۆو جولیت) بۆ یەکەم جار ساڵی 1935

لەدەرهێنانی (جۆرو کیوکر) پێشکەش کراوە، بەڵام ئەو سەرکەوتنەی بەدەست نەهێناوە وەك چاوەڕوان دەکرا، کە تێیدا (نۆرما شیرەر) رۆڵی (لیزلی هوارد) رۆڵی رۆمیۆی بینی.

2.ساڵی 1939 لەوڵاتی فەرەنسا دەرهێنەری ناسراوی فەرەنسی (ویلی روزویر) فیلمی رۆمیۆو جولێتی بۆسینەما بەرهەم هێنا.

3.هەروا (فارلین شمیدلی) ساڵی 1941 لەسویسرا کاری دەرهێنانی بۆ رۆمیۆ و جولێت ئەنجام داوە.

.(میجیل دلجادۆ) لە مەکسیك ـ ساڵی 1943 فیلمی رۆمی رۆمیۆ و جولێتی دەرهێنا.4

5.ساڵی 1944 فیلمێکی تر لەشانۆگەری رۆمیۆ جولێت فیلمێکی میسری بوو، بەناوی (شەهیدانی ئەڤینداری) دەرهێنانی کەمال ئەلشەیخ.

6.ساڵی 1948 فیلمێکی تر بەبەرهەم هات، فیلمێکی هیندی بوو(رۆمیۆ جولێت) دەرهێنانی(ئەکتار حسێن) نواندنی(نرجس و یوراج) کە دوو ئەستیرەی ناسراوی بواری گۆرانی و موزیك بوون .

7.فیلمێکی تری رۆمیۆو جولێت ساڵی 1954 بەبەرهەم هاتووە ، فیلمێکی ئیتاڵی بووە، لەدەرهێنانی (ریناتۆ کاستیلانی) نواندنی سۆزان شینتال و لۆرانس هارفی.

.8.ساڵی 1958 فیلمێکی سۆڤیەتی بوو، بەناتوی(رۆمیۆو جولێت) دەرهێنانی(لیف ئەرینتشام) لەبالیەی (برۆکوفییف) وەرگیرابوو.

. چیرۆکی گەڕەکی رۆژئاوا (9 ((West Side Story.فیلمێکی موزیکیە ساڵی 1961 بەرهەم هاتووە، لەدەرهێنانی (رۆبەرت وایز) 10 خەڵاتی ئۆسکاری بە دەست هێناوە، لەوانە خەڵاتی باشترین فیلم، باشاترین ئەکتەری لاوەکی پیاو وباشترین ئەکتەری لاوەکی ئافرەت، باشترین جلو بەرگ و باشترین موزیك، روداوەکانی لەگەڕەکێکی کۆنی نیۆیۆرك تۆمار کراوە، لەنواندنی(ناتالی وۆرد ــ ریتشارد بایمەر)

ساڵی 1964 فیلمێکی ئیتاڵی ئیسپانی هاوبەش بەرهەم هێندرا، لەلایەن دەرهێنەری دەرهێنەری ئیسپانی ریکاردۆ (نریدا) کاری دەرهێنانی بۆ کراوە.

11. فیلمێکی تر ساڵی 1965 بەبەرهەم هاتووە، نمایشێکی ئەکادیمیای پاشایی بوو بۆدراما دەرهێنانی(فال دروم)

.11.ساڵی 1967 فیلمێکی ئیتاڵی بەریتانی هاوبەش بەرهەم هات، دەرهێنانی (فرانکۆ زیفرللی) نواندنی (لیۆناردۆ وایتینج) و ئۆلیڤیا هاسی ..ئەم فیلمە بە باشترین دادەندرێت لەو

فیلمانەی لەشانۆیی (رۆمیۆ و جولێت) وەرگیراون.

زیفرللی ـــ لەم بارەیەوە دەڵێت: دوای ئەوەی دە ساڵان کارم لەشانۆو ئۆپیرادا کرد، چەندین شانۆگەری شکسپیرم بۆ شانۆ دەرهێناوە، پێم ئاسایی بوو بەسینەما دریژە بەکارەکانم بدەم لەگەڵ شکسپیردا

جۆرج کاو لە نووسینێکی بەناوی (وتووێژێك لەگەڵ زیفرللی) لەگۆڤاری فیلم ئاندفیلمنج ـــ لەبەریتانیا ئەپریلی 1973دەڵێت:

رەخنەگری بەریتانی (کینیت تینان) نوسیوویەتی: کەسایەتیەکان نەگەورەتر لەخۆیان نەبچووکتر بوون لەژیان، بەڵکو کتومت بەقەد خۆیان بوون..دەرهێنەر رێچکەیەکی سادەو وروژێنەری بەکارهێنابوو لەرەسم کردنی کەسایەتیەکاندا، وەك ئەوەی تاکی راستەقینە بن لەهەڵوێستە راستیەکاندا

ئەکتەرەکان هەستیان بەوە نەدەکرد لەچەند رۆڵێکا نواندن دەکەن، لەتراژیدیایێکی نەمردا، بەڵکو وەك کەسانی زۆر ئاسایی کاریان دەکرد.

دەڵێن ئەم جۆرە شێوازە ریالیستیە خەسڵەتە راستەقینەکانی شکسپیر نیشان دەدەن

زیفرللی ـــ بەهەمان ئەو هەناسە ریالیستیە ئەو فیلمەی دەرهێناوە، بۆ رۆڵی بینینەکەش دوو ئەکتەری لاوی لەتەمەنی حەڤدە ساڵی و شانزە ساڵی هەڵبژاردووە.

لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا فیلمەکەی (زیفرللی) بەدەر نەبوو لەرەخنە، زۆر لەوان گلەییان لەوە هەبوو کە فیلمەکە دیمەنی رووتی تێدایە ئەمەش بەلای ئەوانەوە روخانی بەرائەت و پاکیزەیی بوو لەفیلمەکەدا

بەڵام (زیفرللی) دەڵێت: لەیەکەم شەوو دوا شەوی خۆشەویستیان هەردوو ئاشق وەك دوو فریشتە خەوتبوون، ناکرێت ئەم دیمەنە بەشێوەیەکی هەڵە لێك بدرێتەوە

فیلمەکە لەنواندنی(ئۆلیفیا هاسی (15) ساڵ (وایتنج لیۆناردۆ 17 ساڵی) بوو، دوو خەڵاتی ئۆسکاری بە دەست هێناوە، خەڵاتی باشترین وێنە گرتن و خەڵاتی باشترین دیزاینی جلو بەرگ

باز لۆرمان) یش، ئەم فیلمەی لەساڵی 1997 لە فیستیڤاڵی بەرلینی سینەمایی نمایش کرد، لەئەنجامدا خەڵاتی (فرید باوەر) و خەڵاتی باشترین ئەکتەری ئافرەت و باشترین ئەکتەری پیاو درایە (لیۆناردۆ دی کابریۆ) لەرۆڵی رۆمیۆ و، فیلمەکە 20 ملیۆن دۆلاری تێ چووبوو، بەڵام لە یەکەم نمایشی دا 75

ملیۆن دۆلاری بەدەست هێنا، بۆیە فیلمەکە لەو کاتەدا لە رووی داهاتەوە بوو بەسەرکەوتووترین فیلمی شکسپیر
ئەم فیلمە دووەم فیلمی درێژی دەرهێنەری ئیتاڵی (باز لۆرمان) بوو کە سەرکەوتنێکی گەورەی بەدەست هێنا.
فیلمەکە رێکەوتی 400 مین ساڵیادی نووسینی رۆمیۆ جولێت بوو، وەك د. (موئەنەس تاها حوسێن) دەڵێت: یەکێکە لەشاکارە هەرە بەرچێژەکانی شکسپیرو بەیەکەم شانۆگەری سەرهەڵدانی درامای رۆمانسی دادەندرێت لەئەدەبی ئەوروپی دا، کە کۆمێدیاو تراژیدیا ئاوێزانی یەکتر بکات.

ڕاپرسی گشتی لەسەر پێدانی زەوی بەشێخ نەهرۆ.. جەمال کۆشش

پرۆژەیەکی گەورەتر لە مەرجەعیەتی سەفی وکەرتی گەشتیاری گەشتیاری پرۆژەی مۆدێرنەیە

تۆماس کوک داهێنەری گەشتیاریی مۆدێرن، یەکەمین گەشتی لەساڵی ١٨٤١ لەرێگای شەمەندەفەری هەڵمینەوە، بۆ ٥٧٠ کەس، لەنێوان دوو شاری نێوخۆیی لە بەریتانیادا رێکخست. کرێی تێچووی بۆ کوپێ چایی و پارچە کێکیک بۆ کشمیشەوە یەک شیلنگ بوو. هەمان کەس لە ساڵی ١٨٥٥ دا یەکەمین گەشتی بۆ ئەوروپا سازدا. تا کۆتایی ساڵی بەری، گروپی کۆمپانیاکانی تۆماس کوک یەکیک لە گەورەترین کۆمپانیاکانی کەرتی گەشتیاری بوو. مێژووی گەشتیاری مۆدێرن " گەشتیاربە ڕابواردن وبەسەربردنی کاتەکانی پشوو بۆ جێگا دوورەکان" سەفەر دەکات، بۆ چەند قۆناخێکدا تێپەڕیوە. سەرەتا ئەم نیعمەتە هەر بۆ چینە ئەرستۆکراتەکان وپادشا و خێزانە دەولەمەندەکان تایبەت و دابین دەکرا. بە پەرەسەندنی شۆرشی پیشەسازی بەتایبەت لەبواری رێگاوبانەکان و شەمەندەفەرو پاپۆرەکان ، بواربۆ توێژە پارەدارەکانی تر لە پسپۆران وپزیشکان وجەنەڕاڵەکاندا رەخسا. نیو سەدە دواتر، پاش ئەوەی خەباتی چینی کرێکار، کەمکردنەوەی سەعاتی کارو پشووی یەک هەفتەیی ودوو هەفتەیی بۆ کرێی تەواوە بەدەستهێنا (بەتایبەت لەئەڵمانیا)، گەشتکردن پانتاییەکی کۆمەڵایەتی وەرگرت.

پیشەسازی گەشت وگوزاربۆ سێکتەرێکی و□ بەرھ□□نانی کۆمەڵایەتی سەرمایە، لەدروستکردنی هوتێل و پاپۆری گەورە و چێشتخانەو پارک وشوێنە گەشتیارییەکان ...پەرەدەستێنێ. بیریارو مێژونوسانی گەشتیاری، پرۆژەی مۆدێرنە وگەشەکردنی هیومانیزم و تەنانەت بەخشینی قەوارە بە ئەوروپا بە روحی گەشتیاری مۆدێرنەوە دەبەستنەوە. تۆلیرەنس و کرانەوە وژیاندۆستی و ژینگە دۆستی، بەشێکن لە شوناسی تیوری گەشت. یەک سەدە دواتر، لە دەورانی سەرمایەداری جیهانگیر وگلۆبەلازەیشندا، پێشکەوتنەکان لە بواری تەکنەلۆژیای پەیوەندی وهێڵە ئاسمانیەکان و هەرزانی وخێرایی ئامڕازەکانی گواستنەوە و..هتد. سێکتەری گەشتوگوزاری گۆڕی ب□ یەکێک لە پرۆژە هەرە گرنگەکانی بازاڕی سەرمایەو بەگەڕخستنی هێزی کار ملێۆنی. لە ۹ مانگی سەرەتایی سال□ی ۲۰۱۹ دەدا ۱.۱ ملیارد گەشتیار هەبووە. لەهەر یانزە کەس لە هێزی کار لەو بوارەدا کاری کردووە ، لە هەندێ وڵات سێیەمین سیکتەری داهات بووە. وە سال□ی پێرار، بە بڕی ۲.۲ ترلیۆن دۆلاری ئەمەریکی کەڵەکەی سەرمایە خەمڵێنراوە.” سایتی ڕێکخراوی گەشتیاری جیهانی”

دەرفەتەکانی بەردەم گەشەی گەشت وگوزار لە کوردستانی عێراق

ڕەنگە نمونەیەکی گونجاو نەبێت، سویسرا بۆ بەراورد کاری، من بەکورتی یەک لایەنی وەردەگرم، سەردانی مال□□□ی بەڕێو□ بەرایەتی گەشتوگوزاری سویسرا دەکە یت سێ ووشەی زۆر سادە(بابەتی، شەفافیەت، متمانەی تەواو) وەک بەرنامەی ڕێکخراوەیەک ” ئازادی، دادپەوەری، یەکسانی” د□ بینیت.

لە سال□انی ۲۰۰۷ بەدواوە، سال□انە ژمارەی گەشتیاران لە کوردستان هەڵکشاوە . بەپێی “بۆردی گشتی تۆریزم”ی حکومەتی هەرێم ، لەو سال□□دا ۳۷۷.۳۹۷ گەشتیار سەردانی کوردستانیان کردووە، بەڵام لە سال□ی ۲۰۱۲ گەیشتۆتە ۲،۲ ملیۆن کەس. لە سال□ی ۲۰۱۱ دا، ڕۆژنامەی نێۆرک تایمز، کوردستان بە ٤١ یەکەمین ئەو جیگا جیهانیە ریز بەند دەکات کە گەشتیاران دەتوانن سەردانی بکەن، وە ناسیونال جیوگرافی بە ۲۰ ەمین باشترین شوێن دادەنیت کە گەشتیارانی جیهان گوزەری تێدا بکەن. ۳۵۰۰ شوینەواری مێژویی هەیە، لەسال□ی ۲۰۱۳ دا بەپێی لێکدانەوەی هەمان سەرچاوە تا سال□ی ۲۰۲۵ پێشبینی بە ۷ ملیۆن گەشتیار دەکەن کە پێویستی بە ۲۵ هەزار کرێکار دەبێت. ۱.۱ ملیارد دۆلاری ئەمەریکی سەرمایەی دەبێت. بەپێی سەرژمێرییەکانی وەزارەت، لە سال□ی ۲۰۱۸ زیاتر لە دوو ملێۆن گەشتیارهاتونەتە کوردستان،۲۰۱۹ زۆر هەڵکشاوتر بووە. سەرەڕای ئەوەی عێراق لە خراپترین هەلومەرجی

سیاسی وئابووریشدایە، بەڵام چێژنی کریسمس و وپشووەکانی سەری ساڵی ٢٠٢٠ ، نزیکەی دوو سەد هەزار کەس هاتونەتە کوردستان.

لەو ٢٧٨ پرۆژەیەی وەزارەتی شارەوانی و گەشتوگواز بۆ دە ساڵی ئایندە لەمانگی تەموزی ٢٠٢٠ ەوە، بڵاوکراوەتەوە (پرۆژەی گەشتیاری شێخ نەهرۆش ی تیا نیە). دەقاو دەق هەمان سیاسەتی ئابووری یە لە بەستەرەکانی خانوبەرە، دەرمان،جگەرە…کۆنترۆڵی بزنسزمانی حزبی لە فۆرمی کۆمپانیاکانی کەرتی تایبەت دا. دوای تەواو بونی وەرزی سەردانی میوانەکانی خاتوو ئەمەل جەلال، سەرۆکی گشتی دەستەی گەشتوگوزار، بەبۆنەی دەست بەکاربونیانەوە،لە ٢٤.١١ لەگەڵ کۆمەڵەی بانکەکانی عێراقی دانیشتنیان بۆ پێدانی قەرزی گەشتیاری بوو. بەکورتی فەرهود کردنی ئەم کەرتە گرنگە وکردنی بە سەرچاوەی دزی و تاڵانی . حکومەتی هەرێمی کوردستان ئەم پاوانییەش، وەک خزمەت بە هاوڵاتیان وبرەودان بە گەشتیاری و ڕەخساندنی هەلی کاروهەمەڕەنگکردنی سەرچاوەکانی داهات وپەرەدان بە بەرهەمی ناوخۆیی پێمان دەفرۆشێتەوە.

خنکاندنی گەشتوگوزار لەنێو ڕیکلامی ئایدیۆلۆژی ئاغا ” ڕۆژی ئاغا” ،وئاین” مێژوی کورد، مێژووی تەریقەت و مەولاناو دەبێت کورد شانازی بکات -خۆندان دیداری ئەمەل جەلال” ، نەتەوە پەرستی یەوە” خێڵکی ناوچەی سۆران شانازی دەکەن بەنەتەوە پەرستی خۆیانەوە-سایتی گەشتوگوزاری سۆران” ،” کۆمپانیای ساڵۆژ بۆ گەشتوگوزار” ، وێنەی ئاغایەکی کوردستان لەدەستێک وچەکێکی کڵاشینکۆفێکی قەنداخداری بەدەستی سەربازێکەوە بەرزکردۆتەوە، لە باکگراوندی پەیجەکەی خۆی دیزاین کردووە. پێکردنی ناوەندە وبنکەکانی گەشتیاری بە هەڵواسینی وێنەی پێشەوا بەنەو گوللە نەبەو یاتاخەکانەوە، تەنها نەخوێندەواری و نەناسین نادات، بەڵکو ئامانج لێگرتنی هاوڵاتیانی نەوێ خۆیی یە.
ببورن، جارێ هەر لەسەر پرۆژەی گەشتیاری دەمێنم، یەکێک لە هەرە کارە گرنگەکانی بواری گەشتیاری، ناسینی پێکهاتە، میزاج، زەوق ، پێداویستی یەکان و بودجەی گەشتیارانە. ئەم تەشخیسە، کلیلی کاری وەزارەت ودامەزراوەکانی گەشت وگوزاییە. بە گشتی گەشتیاری ئەم ساڵانەی دوایی لە ئاستی جیهاندا، دوو پێویستی گرنگ کە وەزارەتی گەشتوگوزارلە بەرنامەی تەنانەت دەساڵەشدا داینەناوە: خزمەتگوزارییە دجیتاڵییەکان وپێست ودابینکردنی هێڵەکانی هات وچۆی حکومی یە. دوو؛ دامەزراندنی سیستەمی بانکی وئاسانکاری بۆ گەشتیاران بە کارتی بانکی وئاڵوگۆری دراو لە شوێنە

گەشتیارییەکاندا. گرنگترین پێداویستی یە سەرەتاییە ناچارییەکانن لە پێشخستنی کەرتی گەشتیاری دا. " بابەتی" بوون بەم مانایە دێت.پرسی "شەفافیەت" وەک دۆسیەی ڕۆژنامەنوسە تیرۆرکراوەکان لە" پێکهێنانی لیژنە" داو "متمانەی تەواویشدا " ڕێک وەک دابینکردنی موچەو چاکسازی یە.
کەرتی گەشتیاری لە کوردستان، هەم گەندەڵی تا سەر مۆخ ڕۆچووە، وە لە نێو کلتوورێکی خێڵەکی دواکەوتوانەدا دەرفەتی هەڵدانی گەورەی لە کیس داوە. بەڵام پێدەچێت بەڵایەکی نەگبەت تری لە ژێر کەژاوەکەیدا شاردبێتەوە.

گەشتی ڕەش ، گەشتیاری ڕەش

گەشتیاری ڕەش، دیاردەیەکی نوێ یە وبەم ساڵانەی دوایی پەیدا بوو، بەشێکی زۆر کەمی گەشتیاری پێکدەهێنێت، نمونە ئەو کەسانەی سەردانی دۆڵی خۆکوشتنەکان لە یابان دەکەن، یان قەسابخانەکانی رواندا کە لە نزیکەوە لاشەی ئەو کوشتارگایانە ببینن لە نێو ماڵەکانیاندا بەکۆمەڵ کوژراون و ئەو هاوارانەی کە هێشتا دەمیان کراوەن، یان ئەو کۆرپانەی کە دەستیان پێوەنراوە … لێرەدا خودی گەشتیارەکە " ڕەش " نیە. بەڵام لە پرۆژەکەی خاتوو ئەمەل جەلال دا" گەشتیارەکە" لە ڕوانگەی بەرژەوەندی گەشتیارییەوە" ڕەش"،وە " زیانبەخشە". گەشتیاری ئایینی بە سەردەمەکانی چەرخی ناوەڕاست دەگەڕێتەوە. کەسانێک تەرکی دونیا بکەن وخەڵوەتگیری بکەن، پێخاوس و حەی حەی شیرو تەلا لەیەکدی بدەن و خەنجەر لەسەر یەک بچەقێنن، دیمەنێکی دڵگیرو ڕۆمانسی نین. وەک مرۆڤیش، بێزەوقترین وهەژارترین وکۆڵەترین بەش لەکۆمەڵگا پێکدەهینن. بەهیچ جۆرێک ئەم موریدو سۆفی وخەلیفانە،لە حسابی گەشتیاریدا سەرمایەگوزاری لەسەر ناکرێت. تەواو بە پێچەوانەوە، شوناسی کلتوری ناوچەکە دەڕوشێنێ و شاری سلێمانی لە ناوبانگی دادە بەڕێنێت. گەشتیاری کە چرای سەرچاوەی هەمەڕەنگی ژیان وبەخشینەوەی بەختەوەری ومەدەنیەتە بۆ ماوەیەکی یەکجار زۆر لە سلێمانی دەکوژێتەوە. سفرخوێندنەوەی بە هەڵدان وبەرەو پێشەوەچوونی گەشتیاری کردووە.

ئامانج لە پرۆژەی " مەرکەزی تەسەوف"، لە سلێمانی چیە؟

لەمانگی ٧ دا ، نێتی عەرەبی کەناڵی روداو، ڕاپۆرتێکی شیکاری لەگەڵ وەرگێڕانی چەند بەش لە وتارێکی واشنتەن پۆستی ساڵی ٢٠١٩ لە مەڕ شێخ نەهرە بڵاوکردەوە. پەردەی لەسەر بەشێک لە تموحە سیاسی وئابوورییەکانی ستراتیژییە هاوبەشەکانی شێخ وئەمەریکا هەڵدا

بوەوە. بنەماڵەی شێخ نەهرۆ، هاوکاری لە مێژیینەیان بۆ دەزگا سیخوڕییە هەرە حەساسەکان کردووە.شێخ نەهرۆ، لێزانە لە یاریکردنی وەرەقە ئایینیەکان و تێکەڵکردنیان بەیەکتر دەتوانێت ئەو ڕۆڵە ببینێ، ئەلگۆیەک لەچەشنی ئەوەی لە پاکستان هەیە، بۆ ناوچەکەمان پێشبینی لێبکەین.

لەگەرمەی پرسەی شێخ موحەمەد کەسنەزانی، باوکی نەهرۆدا، ماڵپەڕی جەزیرە پرسیار لەیەکێک لێکۆڵەرەوانی سیاسی کوردستان دەکات: ئایا ئەگەری گۆڕینی تەریقەتی کەسنەزانی لە ئایدیولۆژییەکی دینی یەوە بۆ رەوتێک یان کۆمەڵەیەکی سیاسی هەیە کە سەرۆکی نوێی ب□ی□ع□ت پێدراولە پاشخانێکی سیاسی وبازرگانی بەهرەمەندە؟. سۆران سێوکانی ئەم ئەگەرە بەدوور دەبینێت، سەڕەرای بەرژەوەندییە سیاسی وبازرگانی وشەخسیەکانی خۆیشی کە هەیەتی).

وتارە هاوبەشەکەی ئاراس فەتاح-مەریوان وریا قانع لە سایتی درەو، دیاردەی پەیدابوونی شێخ نەهرۆ، بە هەمان میتۆدی یان بۆ لێکدانەوەی مۆدیلی حزبی کوردی بەکارهێناوە. بەکارهێنانی پێگەی خێزانی و میراتی سەرمایەی ڕەمزی بۆ بزنسی سیاسەت و دەسەڵات. ئەم مەرجەعیەتە ئایینی یە، گەشە دەکات بۆ پشکی کۆمپانیای دەسەڵاتی سیاسی تا مۆنۆپۆلی سەرمایە لە کەرتی گەشتیاری بکات. بە بۆچوونی من ئەمانیش مەترسیە جددیەکانیان لە خەڵک شاردۆتەوە.

ئەوانیش وەک هەوڵێکی بەرەی دژە شۆڕش، دژە ئاڵوگۆڕی ڕادیکاڵ لە دەسەڵاتدارەتی پەردەپۆشکردووە. ڕەخنەی ئەم دوو نوسەرە کە تەعبیر لە ئۆپۆزسیۆنەکانی نێو بزوتنەوەی گۆڕان دەکەن، هەمان ئەو ڕەخنانەیە کە لەحزبەکان هەیانە و وەک موئەیەد ئەحمەدیش لەچاوپێکەوتنێکدا دەڵێت، ئەگەر بارەگایان هەبوایە ڕۆشنبیران، بەدڵنیایییەوە لەلایەن لاوانەوە دەسوتێنران.

س□□ردانی شیخ نەهرۆ بۆ لای نێچیرڤان بارزانی، بەپێی ئەو ڕاگەیاندنەی سەرۆکایەتی هەرێم بڵاوکرایەوە، پشتیوانی وهاوکاری بۆ سەرختنی بەستنی کۆنفرەنسی سۆفیگەری دەکات. لە ساڵیادی سلێمانی قاسمیانیدا ڕێبوار کەریم وەلی سەفقەیەکی بازرگانی سەرنەکەوتووی پۆستی سەرۆک کۆماری عیراق کەشف کردووە، سەرنجڕاکێش تیایا لەمەڕ شێخ نەهرۆ دەنوسێت پێدەچیت: ئیتفاقێکی- ئەمەریکی-ئیرانی-پارتی- سونە لەسەر شێخ هەبێت. سوچێک لە دیاردەکە ڕونتر دەکاتەوە،چرای سەوزی سەرۆک نێچیر تیا بەرزکردۆتەوە، بەڵام ئاشکرایە، پارتی تەحەمولی شێخ نەهرۆ لە هەولێر ناکات.

هیچ بۆنەیەک بۆ خەم خواردنمان لە پەیدابوونی مونافسێکی نەخوازراو بۆ بزنسە کەی شاسوار عەبدولواحید نابینمەوە.

پلانەکە گەورەترە لە تەریقەت

بنەماڵەی شێخانی کەسنەزان، لە ڕێگەی پەیوەندی شەخسی لەگەڵ عزەت دوری وحزبی بەعس ووەزارەتەکانی (مەجلیس تەشریعی) ئەوسادا،لەکاتی شەڕی عێراق/ئێران و لەکارەساتی ئەنفالدا مۆرەیەکی بەکاری براوی ڕژێمی بەعس بوون. بە دە زگا سیخوڕی و هەواڵگرییە مەترسیدارینەکانی ئەمنی ناوچەیی وموخابەراتی ئەمەریکیدا،تەنانەت لە گەڵ شوفینیەکانی سونەشدا بەهەزار پەت بەستراونەتەوە.
هەر چەند لە تەقەکەرانی تەکیەی کەسنەزانی، شێخ نەهرۆ خۆش بوو، بەڵام لەوەڵامی ڕەخنەگرانی ئازادیخوازدا، هستریکانە دەیوت ” ئەو نەفامانە تێناگەن چ زەمین لەرزەیەک ڕویداوە.”
ئەم پرۆژەیە، گەورەترە لە خودی شێخ نەهرۆش. چێشێتلێنەرەکان ئەم شۆربایە لە مەتبەخێکی تردا ئامادە دەکەن. ئەم دیاردەیە وا دەردەکەوێت، هاوسەنگی ڕاگرتن بێت لەنێوان ئێران -ئەمەریکا و دروستکردنی ڕەوتێکی سیاسی-ئایدیۆلۆژی ئیسلامی سونی کە یەکیتی لەڕێگایەوە سییەکی بۆ پەیدا ببێت. بەڵام لە بنەڕەتدا، ئەرکە سەرەکیەکەی دامەزراند□و□ی د□س□□□اتە لەئاستی عێراقدا وقایمکردنەوەی پایەکانی دەوڵەتە ل□ بەرامبەر شۆڕشی لاوان وخەڵکی هەژاردا. داسەپاندنی سیاسەتی نیولیبرالیزمی فەرهودچی تەنها ئەم بێچووانە دەتوانێت بتروکێنێ. ئەم سیاسەتە چ بەزۆری چەک وشەڕ، چ بە هەڵبژاردن وڕێگای پەرلەمانی، وەها ئاڕاستە کراون.

پوچەڵکردنەوە یان بەرتەسکردنەوەی پلانەکە:

١- ئەم پرۆژەیە، گورزێکی کوشندە لە کەرتی گەشتوگوزار دەدات. ناوچەی سلێمانی بەتایبەت بۆ ماوەیەکی زۆر لەژێرئازاری شێواندنی ناوبانگیدا ڕەنج دەدات. لە ڕووی پیشەسازی گەشتیاریشەوە، هەڵەیەکی یەکجار کوشندەیە وباجی یەکجار گەورەی هەیە. لەباشترین حاڵەتی بەکارهێنانی گەشتیاریدا، شاری سلێمانی دەبێتە موگناتیسی کێشکردنی کۆبونەوەی خراپترین گەشتیاری دێوانەو پێخاوس ودەفڵیدەرو زەرگ وەشێن. بەڕێز سەرۆکی گشتی دەستەی سەرۆکايەتی گەشت وگوزار، ئەگەر دەستناکێشیتەوە لەسەر ئەم سیاسەتە نا بەرپرسانەیەت، لانی کەم دەست لەم پلانە کۆنەپەرستانەیە هەڵبگرێت.

٢- بەڕێز شوان محمەد لە بەدواداچوونیدا بۆ ساخکردنەوەی راستی پێدانی زەوی بە نەهرۆ موحەمەد کەسنەزانیدا بەو ئاکامە گەیشتووە، تا ئێستا پێی نەدراوە.(وتاری لە سایتی سپێدە). لە جوانترین ناوچە گەشتیاری□کان، لە پێشوازی و جامخانەی پێشەنگای شاردا،

پێدانی دەیان دۆنم زەوی وەزارەتی شارەوانی بە شێخ نەهرۆ،شەمەزاری یەبۆ دەسەڵاتدارانی س□ل□مانی. ئەگەر تەواوی دەزگا فەرمیەکانی حکومەتی س□ل□مانیش بە سەرجەم حزبەکانەوە لە گەڵ پلانەکەی شێخ نەهرۆش بن، ئەوا خەڵکی کوردستان و بەتایبەت سلێمانی لە پرۆژەیەکی وەها چارەنوسازوپڕبایەخی موستقبەلیدا ، نابێت بێدەنگی هەڵبژێرن، پوچەڵکردنەوەی ئەم پلانە، شایانی تێکۆشانی گەورەیە. لانی کەم خەڵک لە ڕێگای هەوڵدان بۆ ڕەدکردنەوە بە شێوازی جۆراوجۆر لەوانە سازدانی ڕاپرسی گشتی و گوشار هێنان بۆ دەسەڵات بۆ سازدانی ڕاپرسیەکە و رەدکردنەوەی پرۆژەکە.

٣- قوتکردنەوەی شێخ نەهرۆ،سیناریۆو شانۆگەرییە کانی، نمایش وخۆنواندنەکانی، ئاڵۆزکردن و ژەهراوکردنی ژینگەی سیاسی عێراق وکوردستانە بە کۆنەپەرسترین ئالتەرناتیف. خەڵکی کوردستان وعێراق وناوچەکە بەرگەی ڕەو تێکی کۆنەپەرستی پۆپۆلیستی ڕاستڕەویتر ناگرن. بنەماڵەی شێخانی کەسنەزان، مێژوییەکی تاوانکاریان هەیە وهێندە بەسە خۆیان لەشانۆی سیاسی ودەسەڵات لەکۆڵ خەڵکەکەی ببنەوە.

جەمال کۆشش ١٠/١/٢٠٢١

کاری رێکلامی هونەری کاریکاتێر- بەشی -2- کۆتایی.. هەندرێن خۆشناو

رێکلام خۆی لە خۆیدا بۆتە شتێکی پێویست بۆ رۆژنامەگەریی، پشتگیرییەکی دارایی بۆ دابین دەکات بۆ بەردەوامبوون و پێشکەوتن، سەرەڕای بوونی تێبینییەکی زۆر لەسەر ئەو رێکلامانەی لە رۆژنامەکاندا بڵاودەکرێنەوە، بەڵام لە حاڵەتی پابەندبوونی وەشانکارەکانی رێکلامەکان بە ئیتیك و ڕەوشتی رێکلام، ئەم تێبینیانە راست نابن، بوونی رێکلام لە رۆژنامەکاندا بوونێکی شەرعیە، چونکە رۆژنامەگەریی ئامرازێکی پەیوەندی بنەڕەتییە لە نێوان مرۆڤاندا، بۆیە ئەوانەی ئەو کاڵا بازرگانیانە بەرهەمدێنن، مافی ئاگادارکردنەوەی خەڵکیشیان هەیە بەو کاڵایانەی کە بەکاریاندێنن،

مافی رێکلام کردنیشیان هەیە بۆ کاڵاکانیان بۆ دۆزینەوەی رێگایەك بۆ بەکاربەران، لێرەشدا شوێنی ئەوە نیە باسی ئەو تێبینیانە بکەین کە لەسەر رێکلام لە رۆژنامەکاندا هەیە.

ئێمە لێرەدا بە شێوەیەکی سەرەکی باسی رێکلامی بازرگانیمان کرد لە نێو رێکلامەکاندا، چونکە رێکلامی بازرگانی بە بەراورد لەگەڵ هەموو جۆرەکانی تری رێکلامدا زیاتر پەیوەندیان بە رۆژنامەگەرییەوە هەیە، کە ئەگەر پشت بە رۆژنامەگەریشەوە ببەستن، ئەوا بە شێوەیەکی سادە دەبێت، زۆرجاریش هەر هەمان شێوازی بازرگانی دەبێت، بۆ نمونە رێکلامی شانۆیی لە رۆژنامەگەریدا ئەگەر بە شێوەی هەواڵ نەبێت، ئەوا جیاوازیەکی ئەوتۆی نابێت لەگەڵ رێکلامکردن بۆ کاڵایەك، ئامانج تێیدا برەودان و بازاڕگەرمییە بۆ شانۆکە، لە ڕێی بەکارهێنانی چەندین شێوازی جۆراوجۆرەوە، وەکو بەکارهێنانی پاڵەوانی شانۆکە و ناوی نووسەرەکە و سیفەت و چاکەکانی شانۆکە (کۆمیدی، گاڵتەجاڕی، رەخنەکاری، مێژوویی ..هتد)، بەمەش رێکلامەکە مەبەستی برەودانە بە فرۆشتنی پلیتی چوونەژوورەوە بۆ شانۆکە، بۆیە رێکلامێکی بازرگانیە، هەر رێکلامێکیش سیفەتی هەواڵی رۆژنامەوانی نەبێت، ئەوا رێکلامێکی بازرگانیە، تەنیا ئەگەر رێکلامێکی پزیشکی بۆ کوتان دژی نەخۆشیەك هەڵاوێژکەین، یان رێکلامی رێنماییەکانی خۆپاراستن لە نەخۆشیەکی دیارکراو، ئەمانە ناتوانرێت بە رێکلامی بازرگانی دابنرێن، چونکە بۆ برەودان و بازاڕگەرمی نیە، بەڵکو بۆ بانگهێشتکردن و ئاگادارکردنەوە و وریاکردنەوەیە، هیچ هۆیەکی بازرگانی یان وەبەرهێنانی لەدواوە نیە، هەتا ئەم جۆرە رێکلامانەش دەتوانین باسی ڕۆڵی کاریکاتێریان لە نێودا بکەین، چونکە لە ڕووی ناوەڕۆکەوە جیاوازی لەگەڵ رێکلامەکانی دیکەدا نیە، لە گەیشتن بە زۆرترین ژمارەی خوێنەرانەوە، لە ڕووی خواستیشەوە بۆ بەدیهێنانی کاریگەرییەکی زۆر، بۆیە بەکارهێنانی کاریکاتێر تێیدا زۆر پێویستە لە زۆر حاڵەتدا، لەبەر هەمان ئەو هۆیانەی کە پێشتر باسمان کرد لە رێکلامی بازرگانیدا، بۆیە پێمانوایە کە پێویست ناکات بە شێوەیەکی تایبەت قسە لەسەر رێکلامی پزیشکی و جۆرەکانی تری رێکلام کردندا بکەین، چونکە پێویستی بە کاریکاتێر لە هەموویاندا وەکو یەك وایە.

چیرۆکەکەی ڕێشما ،،، یا شایەتیەک بۆ ڕاستی کەپیتاڵی مارکس.

عبدالرحمن محمد

زۆرێک لە و جل و بەرگانەی کە ڕۆژانە لە سەرما و گەرما دەمانپارێزێت، کە خۆمانی پێ دەنەخشێنین و خۆمانی پێ نمایش دەکەین لە بۆنەکاندا، بە نرخێکی گونجا و و هەرزان، لە مارکێت و بازاڕەکانی ئەوروپادا، ئەگەر بەرگدوورییەکی ناوخۆ لە پاریس و ئەمستردام و لەندەن بیدوورن، کرێی دوورینەکەی دەیان جار زیاتر دەبێت لە نرخ و بەهای مەتریاڵ و کرێی دوورینەکەیی و کرێی گواستنەوەکەی لە وڵاتی بەنگلادیشەوە تا دەگاتە دەستمان!؟، بۆیە، نهێنی ئەم هەرزانی شت و مەکانە لە کوێدایە؟ ئایا خێرخوازێک بۆمان دەنێرێت و دەڵێت با لە بەفر و بەستەڵەکەکانی نەرویج و فنلەندا بیانپارێزم! یا بە زۆرە ملێ ولە بەرامبەر کرێیەکی کەمدا و کاتی کارێکی درێژدا، خاتوو ڕێشما لە وڵاتی بەنگلادیش بۆمان دەدورێت؟!!! با پێکەوە چیرۆکی خاتوو ڕێشما بخوێنینەوە و تا بزانین، چ دەستێکی ماندوو، چ سکێکی برسی، بۆمانی ئامادە دەکات.
خاتوو ڕێشما دوایی ١٧ حەڤدە ڕۆژ لە ژێر دار و بەردی کارگەیەکی جل دوورینەدا بە زیندووی دەرهێنرا، کە ڕووخابوو بە سەریاندا و خۆشبەختانە ئەم نەمردبوو!لە دوایی ئەم حەڤدە ڕۆژە، یەکسەر و بە دواکەوتن و لە یەکەم ڕۆژدا، بۆ ئەوەی پشوویەک بدات و کەمێک بێتەوە هۆشی خۆی، کارگە بڕیاری دابوو دەبێت بگەڕێتەوە سەر کار!؟
ئەم ١٧ حەڤدە ڕۆژەی کە لە ژێر ئەو کارگە ڕووخاوەدا بووە و ماوەتەوە، بە مۆڵەت یا پشوو بۆی دانرا ، بەڵام پشوویەک، کە کارگە بە فەرمی نەیدابوو، بۆیە دەبێت، لە بەرامبەردا پارەی ئەو حەڤدە ڕۆژە لە ڕۆژانەکەی بگەڕێنرێتەوە بۆ کارگەکە!؟ چونکە بە گوێرەی زمانحاڵێکی کارگەکە، ڕێشما هێشتا نەگەیشتۆتە ئەوەی کە مافی مۆڵەتی وای هەبێت، چونکە بیست ٢٠ ساڵی تەواو نەکردووە لەو کارگەیە!؟ مۆڵەتی ١٧ حەڤدە ڕۆژی لە دوایی بیست ساڵ کارکردنەوە دەست پێ دەکات!؟
خاتوو ڕێشما، بە ئەمبوڵانس(ئۆتۆمبێلی فریاکەوتن) گوازرایەوە بۆ ڕشتیەک یا بەشێکی تری کارگەکە، تا وەکو ٦ شەش کاتژمێری زیاتر کار بکات وەک دووەم کار، بۆ دانەوەی ئەو بڕە پارەیی کە کارگە

کردویەتیە مانە لە سەری بەرامبەر ئەو ١٧ حەقدە ڕۆژە، کەواتە خاتوو ڕۆشما دەبێت ٢٢ بیست ودوو کاتژمێر کار بکات بەرامبەر ٢٢ بیست و دوو سەنت(١ یەک دۆلار ١٠٠ سەد سەنتە)، بە دانەووەی ئەو چەند ڕۆژەی کە لە ژێر دارو پەردووی کارگەکە ڕوخاوەکەدا بووە!؟

خاتوو ڕۆشما، هەشتا خۆشحاڵە و سوپاسگوزارە، کە ئەو کاتەیان پەیداووە بۆ کاری دووەم، تا قەرزی ئەو ١٧ ڕۆژەی ژێر ڕوخاویەکەی پێ بداتەووە!؟ یەکێک لە بەڕێوەبەرایەتی کارگەکە دەڵێت: خاتوو ڕۆشما، خۆی یاسا و ڕێسایی کارگەکەی دەزانی، ئەگەر بێ بۆ مۆڵەت نەیەتە سەر کار، دەبێت بیبژێریت ئەو ڕۆژانە!؟

بە گاڵتەجاڕییەووە، ڕۆشما، لە ژێر دار و پەردووی کارگە ڕووخاوەکەدا، کەمترین بریندارى و ئازاری هەبوو، لەوەیی کە ئێستا لە کاتی کارکردنیدا هەیەتی! ئەمە ووتەی یەکێک لە بەڕگدرووەکانی کارگەکەیە، کە لە کەنائەکی تەلەفزیۆنی ناووخۆیی بەنگلادیشییەووە گووتبووی، وە هەروەها دەڵێت: خاتوو ڕۆشما لەو ١٧ ڕۆژەدا تەنها بە دەبە ئاوی نەوو ئەو داروو پەردووی نەوو کارگەکەدا کە لە ژێریدا بوو، ژیاووە و لە گەڵ، خواردنی نیوو کەڵێ پشتی ئەو هاوڕێیەی کە مردبوو لە کاتیی ڕوخانی کارگەکە بە سەریاندا!؟

پێکەنیناویترینیان، ڕۆشما تاوانبار کرا بە دزی کردن و دەستدرێژی کردنە سەر ماڵی خەڵکی، ، ئەو ١٧ ڕۆژە لە ژێر ئەو کارگە ڕوخاوەدا!، بە پێی یاسا دەبێت قەرەبووی ئەو خواردنانە بداتەووە بە کەس و کاری هاوڕێ مردووەکەی، کە لە کەڵێ پشتی هاوڕێی مردووەکەیدا خواردبووی!؟ هەروەها ئەو دەبە ئاوانەی کە لە نەوو ڕووخاویەکەدا بوو، یاسا دەڵێت: ئەگەر چاوپۆشی لەم جۆرە دزیانە بکەین، کۆمەڵگای بەنگلادیشی بەرەو داڕوخان و بێ یاسایی دەڕوات!؟

ئەی هاوار، خۆ من پارەی خۆپارێزی دەدەم، بە کۆمپانیایی رزگارکردنەکەم داوایی پارەی کاری ڕزگارکردنەکەم لە دەکەن، بەڵام، چونکە بە فەرمی مۆڵەتی نیە، دەبێت ئەویش لە سەر خۆی بێت، کۆمپانیا پەیوەندی بەو کارەووە نیە!؟

لە کۆتاییدا، خاتوو ڕۆشما دەڵێت؛ من زۆر بێزار و دەتەنگ بووم، بەووەی کە کەوتومەتە نەوو تۆڕێیەکەووە، کە کۆتاییەکەیی هەر مەرگە بەو هەموو پارەیەی کە لە سەرم نووسراوە و دەبێت بیدەمەووە، بەڵام کێشە نیە من دەبێت ڕۆژئاوا لە وەهمە یا ئەو خەیاڵە ڕزگار بکەم، کە بۆ خەڵکەکانی خۆیان دروستیان کردووە، کە هەڵئاوسانی ئابووری یا (تەزەخوم) نیە لە وڵاتەکانیاندا، کاتێک من ئەو هەموو جل و بەرگە هەرزانانەیان بۆ دەدوورم و بەیان دەنێرم.

عبدالرحمن محمد(مەلا رەحمان ئاوارەکان)

13/01/2021

azzady22@gmail.com

كتێبی : چیاكانی ئازادی.. نوسینی دكتۆر شوان جافر

پانۆرامای نوسینی شانۆیی كوردی عێراق
نوسینی دكتۆر شوان جافر
لەم مانگی دووە دا خانەی چاپ و بلاوكردنەوی فەرەنسی لە پاریس (ئیسپاس دان ئنستان)
L’ESPACE D’UN INSTANT
كتێبی (چیاكانی ئازادی – پانۆرامای نوسینی شانۆیی كوردی-عێراق) بالاو كردەوە . ئەم پەرتوكە پێك هاتووە لە شەش شانۆنامە كە دكتۆر شوان جافر لە كوردیەوە وەریگێڕاون بۆ زمانی فەرەنسی . لە تەی 248 لاپەرە دا ئەم شانۆنامانە دەبینین :

1- (مەم و زین) نوسینی ئەحمەدی خانی و ئامادەكردنی بۆ شانۆ : تەلعەت سامان .
2- (مینا – شازادەی باران) نوسینی : ئەحمەد سالار
3- (كاردۆ – بەندی و شێتخانە) نوسینی : كەمال هەنجیرە .
4 – (ئازادی … مرۆڤی كورد) نوسینی : د. شوان چافر .
5 – (وەرانە) نوسینی : كامەران ڕەوف .
6 – (سێبەرەكانی بەغداد) نوسین : د. شوان چافر .

ئەوەی شایانی باسە ئەمە یەكەم جارە بەرهەمی شانۆنامەی كوردی وەردەگێڕەن بۆ زمانی فەرەنسی بەر لەم كتێبە تاوەك ئێستا هیچ بلاوكراوەیەكی شانۆنامەی كوردی بۆ زمانی فەرەنسی نیە . سێ شانۆنامە لەم شەشە دا پێشتر لە پاریس نمایشكراون هەر بە زمانی فەرەنسی لەگەڵ ئەكتەری فەرەنسی لەسەر چەند سەكۆیەكی شانۆی پاریس یان لە چەند شانۆیەكی تری فەرەنسا لە دەرهێنانی شوان جافر خۆی پێشكەش كراوون و رۆژنامە و رادیۆ و تەلەفیزیۆنی فەرەنسی ئاماژەی بۆ كردوون . .
ئێستا لە كتێبخانەكان و پەرتووك فرۆشەكانی فەرەنسا و وولاتە فرانكۆفۆنەكان (ئەوانەی كە بە فەرەنسی قسە دەكەن) بڵاوكراوەتەوە .

لە هەمان کاتدا لە دوو رادیۆ ی فەرەنسی باسی لەسەر کراوە .
لە بەرگی یەکەمی ئەم کتێبە لە ژێر ناونیشانەکەی تابلۆیەکی هونەرمەندی کەچکردوو (سەروەت سەوز) ی لەسەر کێشراوە ، وە لە بەرگی چوارەم نووسراوە :
وێنەی کوردەکان لە لای رۆژئاوایەکان بریتییە لەو میلەتەی کە توینی ئازادییە و خۆی بە چیاکانیەوە هەلواسیوە کە تە نها پاڵپشتیەتی .
ئەم چەند دەقانە هەوڵدەدەن کە وێنەیەکی دی ئەم میلەتە ببەخشن بە خوێنەرانی ئەوروپی . شانەی کوردی کە رەنگین بووە بە فەرهەنگی عەرەبی و فارسی و تورکی و بەنەکی تایبەتی و نهێنی خۆی هەیە . ئاوێنەیەکە کە واقعی میلەتێک دەخاتە روو . شانەیەک کە بۆتە سەکۆیەک بۆ پاراستنی ناسنامەیەک کە لە مەترسیدایە .
وە لە خوار ئەم چەند دێرە ناوی شانەنامەکان و نوسەرەکان دیاریکراوە ، پاشان کورتەیەک لە ژیاننامەی دکتۆر شوان جافر . وە ناوی (سەروەت سەوز)یش دیارکراوە وەک خاوەنی ئەو تابلۆیە .
لە سەرەتای کتێبەکە دا باس لەوە کراوە کە چەن و بۆ چ هۆیەک ئەم شانۆ نامانە هەڵبژێراوون ؟ وە وەرگێراوون بۆ فەرەنسی ؟ مەبەستی وەرگێڕ چی بووە ؟ وە بەرهەمەکانی داهاتوو چی دەبن بۆ وەرگێڕان؟
بە شێوەیەکی گشتی خوێنەری کورد تا رادەیەک بەرهەمی زۆر لە نووسەرە فەرەنسیەکان دەناسن ، ئەگەر نەشیان خوێندبنەوە ، بەڵام ئایا فەرەنسی زمانەکان چ بەرهەمێکی ئەدەبی کوردی دەناسن ؟

نرخی ئەم کتێبە 19٠(نۆزدە) ئیرۆیە وە دەتوانن لە سەر سایتی (ئەمازۆن) یان ئەم سایتەی خوارەوە داوای بکەن.

https://sildav.org/editions-lespace-dun-instant/catalogue/product/280-les-montagnes-de-la-liberte

---

بەیانی باش. سەردار جاف

سپێدەیە و
لە نێو تەمی غوربەتی ئەم تەمەنەدا
ئاونگێکی سەر لە شەواو و بێ نەوام
لە گەمەی گەڵای گوڵەوە

دەچمە سۆراغ و بەستەڵەک
ببمە درەختی پڕ سێبەر
بۆ پشوو هانای بۆ ببام
ئای لە وڵاتی بەفرستان
کوا یا من نەمدیوە هێشتا
خۆر لە ئامێزی نیگا بێ و
جەستەمانیش بپروکێنێ
گڕ و تینی بۆ بن سێبەرمان پەلکێشکا
وا ساڵێکە سەفەر بارگەی لوولدراوە
لۆفتهانزایش ناوی منی نەنوسیوە
بۆ دیدارت زامێکی قووڵم سارێژکا
پەنجەرەکانم واڵا یە
سەرەتا تکێی چۆلەکەکان
بووە چرپەی
قاوەڵتی و ماچ گۆڕینەوە
من و نەسیم و چۆلەکە
بووینە کڕێوە بەفرێک و
بە بای کزە
خزاینە ئامێزی شەختە و ناتوێینەوە
ئەم سپێدە
لە گوێسەبانەی رۆحەوە
تارای سپی پۆشی زەوی و ئاسمانی تەم
تابلۆیەکی نهێنیە
بە بەر نیگای کێمانا دێ
خەیاڵدانم شپرز□ یە
کە وێنای بەر گاردرمۆین و
خرمژنی ئاوەدانیت بە گوێما دێ
نها دڵم داوە بە با
لە گەڵ شنەی بەیانیا بە تۆ بگا
بەیانیت باش
هەی ئەفسونتر لە ڤینۆس و
ئەی جوانتر لە جوڵەی ماری و
هەی لەنجەتر لە کڕێوەی کاتی سەبا

ڕوانینێک بۆ ئەدەبیاتی منداڵان.. نووسینی: ڕۆستەم خامۆش

ئەدەبیاتی منداڵان، ترۆپکی بەرز ڕوانینە بۆ کایەکانی دیکەی ژیان بەشێوەیەکی جوانتر، ئەدەبیاتی منداڵان، واتە: شیعر و چیرۆک و ئۆپەرێت و هەموو ئەو ژانرە ئەدەبیانەی، کە لەنێو بازنەی ئەدەبیاتی منداڵاندا جێیان دەبێتەوە، واتە: هەموو ئەو پەیڤە ناسک و جوان و بەنەخشانەن، کە خۆیان دەخزێننە نێو ماڵەی شیعر و چیرۆکەوە و بە زمانێکی ئاسان و بێ گرێ و شیرین و پاراو و سادە دەنووسرێن بۆ منداڵان، بەڵێ ئەدەبیاتی منداڵان، واتە: جیهانێکی پاک و پڕ لە ئەوین و خۆشەویستی، پڕ لە خەون و خۆزگە و خەیاڵی منداڵانە، ئەدەبیاتی منداڵان، گوڵستانێکی تژیی لە خونچەو گوڵ و چڵ و گەڵایە، کە هەزاران پەپوولەو باڵندەی نەخشینی تێدا دەبینرێن، دارستانێکە هەمیشە سەوز، کە بێ ئەژمار باڵندەی دەنگخۆش نەغمەو گۆرانی تێدا دەچڕن، جگە لە چێژ و شادی و کەڵک وەرگرتن هیچی تری لێ نییە.

بۆیە دەڵێم دەبێ شیعر، کە بەشێکی بەرچاوە لە ئەدەبیاتی منداڵان، لە ڕووی ڕووخسارەوە جوان و قەشەنگ و ڕێک دەرکەوێ، وە لە ڕووی ناوەڕۆکیشەوە هەڵگری پەیامێک بێ و مانابەخش و پڕ مۆسیقا و ئاوازی بەجۆش بێ، کە منداڵ هەم سوودی لێ وەربگرێ و هەم چێژی پێ ببەخشێ، هەتا بکرێ شیعر بۆ منداڵان وا باشترە کورت و پوخت و واتادار و دێڕەکانی کەم بێ و بڕگەی کورت بێ. وەلێ ئەفسووس، ڕەنگە زۆر کەس وابزانن، یان وا تێبگەن، کە نووسین بۆ منداڵ زۆر ئاسانەو هەندێ مەرج و یاسای قورسی نییە، وەلێ پێچەوانەکەی ڕاست و دروست و تەواوە، کە ئەو ئەدەبیاتە ئەوەندە سەخت و دژوارە، کەم کەس دەتوانێ بەرەو ڕووی لووتکەی بەرز و باڵای هەنگاو بنێ و پێیدا هەڵزنێ، چونکە لە ئەدەبیاتی منداڵاندا ئەوەی دەنووسرێ بۆ کەسانێکە، کە ئەوستا منداڵن و بەڵام ڕۆژبەڕۆژ تەمەنیان هەڵدەکشێ و گەورە دەبن و دەبن بە تاکێکی پێگەیشتوو لەنێو کۆمەڵگەدا، بۆیە دەبێ بزانرێ کە چی و چۆنیان بۆ بنووسرێ، چونکە منداڵانی ئەمڕۆ،

گەورەکانی ئایندەن، بەڕاستی ئەگەر بمانەوێ کۆمەڵگەیەکی ڕۆشنبیر و پێشکەوتووبین، دەبێ لە منداڵەوە دەست پێبکەین.

جا ئەدەبیاتی منداڵان هێندە گرنگ و بایەخدارە، کە زۆر لە شارەزا و لێکۆڵەر و شاعیر و دەسڕەزانی ئەو بوارە باسیان لێوە کردووە، وەکو شاعیری ناسراوی بولگاری “ران بوسلیک” دەڵێ: (ئەدەب بۆ منداڵان، وەکو شیری دایک و هەوای پاک وایە، کە پێویستە هەبن)، بۆیە بە دڵنیاییەوە نووسین بۆ منداڵان زۆر پێویستە، بەڵام وردەکاری و لێزانی و کەسی تایبەتمەندی خۆی دەوێ و کەم کەس دەتوانێ دەستی بۆ ببا، چونکە شارەزاییەکی باشی پێویستە بۆ ئەوەی شاعیران و نووسەرانی ئەو بوارە سەرکەوتنی تێدا بەدەست بێنن، وە دەبێ بەڕاستی منداڵناس بن و لایەنی پەروەردەیی و دەروونناسی لەبەر چاو بگرن، وە خۆشەویستییەکی زۆریان بۆ منداڵان هەبێ و هێندەی گیان و دڵ و سۆمای چاوی خۆیان خۆشیان بوێن، چونکە خۆشەویستی بناغەی ڕاستی و پتەویی هەموو کارێکە، بۆیە ئەوانەی منداڵیان خۆشدەوێ و کار بۆ خزمەتی منداڵان دەکەن، بێشک دڵسۆزی گەل و خاک و زمانی نەتەوەکەیانن، وە خەمخۆری نیشتمان و وڵاتن، دەیانەوێ ڕێگەی مرۆڤایەتی بە ژیان، ڕێگەی جوانیی و ڕۆشنایی و دۆستایەتی بێ، وە کار بۆ ئێستا و داهاتووی نەوەیەکی ڕاستگۆ و دەستپاک و ئەمانەتپارێز دەکەن.
بۆیە زۆر زەحمەتە هەموو کەسێک بتوانێ لە گۆڕەپانی ئەدەبیاتی منداڵاندا ئەسپی خۆی تێدا تاو بدات و براوەو سەرکەوتوو بێ، ئەگەر ئەو تایبەتمەندییانەی تێدا نەبێ کە باسمان کردن، ئەوا بە دڵنیاییەوە ناتوانێ بەپەیژەکەیدا سەرکەوێ و دەنگ و پەیامی خۆی بگەیەنێ، چونکە نووسین بۆ منداڵان بەرپرسیارێتییەکی گەورەیە بەرامبەر نەوەکانمان، وە شاعیران و چیرۆکنووسانی بواری ئەدەبیاتی منداڵان دەبێ لە شیعر و چیرۆکەکانیاندا پەیامی پەروەردەیی و چاکەخوازی و مرۆڤدۆستی و ژینگەپارێزی و بیری ئاشتیخوازی و هەستی پێکەوەژیان… هتد، لە ناخیاندا بچێنن، ئەگەر بەپێچەوانەی ئەوانەیان بۆ نووسرا، ئەوا ڕێک دوورە لە سروشتی ڕاستەقینەی خودی منداڵە.

بۆیە دەبێ شیعر و چیرۆکی منداڵان پڕ بن لە بەها باڵاکان و ڕەوشتە جوانەکان، تژیی بن لە گەشبینی و ئاوات و ئومێد و هیوا بەخشین. شیعر و چیرۆکی منداڵان دەبێ هەڵگری پەیامێک بن، کە ڕەنگدانەوەی ناخی خۆیان بن و واتادار بن و ببنە هەوێنی جوڵاندنی هزر و ئەندێشەیان، تا خەیاڵیان فراوان بێت و چەشنی ئەو باڵندانەی، کە

ئارەزووی فڕین دەکەن بۆ دوور، بۆ ئەوەی ئەوانیش فێر بن دوور دوور بفڕن، بەڵکو زیاتر بڕوانن و بیربکەنەوە، وە جگە لە چێژ وەرگرتن، زانیارییان زیاتر بێ ل□ ئەنجامی گەشتی خەیاڵ.

باخە سەرابیەکان.. شیعر/ کاوە عوسمان عومەر

(1)

بەفری رەشی بیرەوەری
دایپۆشی
قرپاڵی گەڵاو لقی
داری ساڵەکان
پێڵوی هەورە
لێزمە ووشە
لەسەر هەردی نیگا
دائەکا

(٢)

لە بیرەوەری با
بەلەمە شینەکانی نێو خەیاڵ
زوو تێئ□ پەڕێ
دەریاوانێکە دڵ
لە هەموو زەریا یەکت وون
هێندەی دووری
ئەستێر□ یەکیش
بۆ مانگێکی مەست
چاوەڕوانە
عیشق
بۆ مەرگ

(٣)

زەریا

بۆ گەڕید□ یەک
دەرواز□ یەکی
بێسنورە
شەپۆل
دوای شەپۆل
شیعری سەرگەردان
لەسەر دڵی ئە نوسێ
(٤)

نۆتای هاتنت
نۆتای ووونبوونت
وەک فڕینی مەلێ
وەک تنۆکە ئاورینگێ
زوو بیرئەچێ
(٥)
یادێک
ژێی
گیتاری ڕۆحە
بە نامۆیی
دێیتەوە شارێک
ئاوێنەی لێڵ
قەڵای ڕوخاو
پەیکەری شکاو
بە نامۆیی
تێئەڕوانیتە
شەپۆلبردنی
گوڵە سەرابیەکان

....
وێنەکە تابلۆیەکی نیگارکێشی فەڕەنسی
Claude Oscar Monet – MEADOW WITH POPLARS

دەقی تەمەن -22- ناڵە حەسەن

• بەشی (بیست و دوو)

١

قەسیدەیەکی درێژە
لەسەر دیوارە کۆنەکانی مێژوو
بە ڕێنووسە گیاییەکان / نووسراو□ تەوە
منیش / هەموو شەوێک دەیخوێنمەوە
پڕاوپڕە
لە بەرائەت و جوانی و مر□قبوون
دڵم لەلاتە هەولێری من …!

٢

گوڵە گیانم
من لێرەوە
لەدووری دوورەوە دەبینم
کە خۆرەتاو لە ڕوخسارت دەدا
هەموو ڕەنگەکانت دەدرەوشێنەوە
ناخت / زەردێکی تۆخ
نیگاکانت / زەردێکی کاڵ
زەردەخەنەکانت / زەردێکی زێڕینی
هەر دەڵێی مانگ
ڕەنگەکانی خۆی ل□ تۆ دزیوە
شاجوانە ئیرۆسی□ ڤین□سی□کانیش
ل□ بەرامبەر ئەفسانەی جوانییەکانی تۆ
هەموو تێکڕا / نقەیان لەخۆیان بڕیوە

٣

تۆ
بە قژی خەنەیی و
نیگا ئاوییەکەتەوە
بە برژانگی قەترانی و
بە گۆنا سوورەکەتەوە
بە لێوی پەمەیی و
بە ددانە سپییەکەتەوە
بە ملوانکەی شین و

بە گەردنە گەنمییەکەتەوە
بە ستیانی زەرد و
بە ژێرکراسە سەوزەکەتەوە
بە بازنی بڕونزی و
بە نینۆکە نارنجییەکەتەوە
بە مۆبایلی بەرگ مۆر و
بە جانتا ڕەشە ڕەیحانیەکەتەوە
لە پەپوولەیەکی ڕەنگاڵەی ڕەنگین دەچیت
بەڵام داخەکەم
چاوەکانت پڕن
لە تاریکییەکی ڕووناک
کە کتێبە شیعرییەکانمی پڕکردووە
لە هەستەکانی بێهوودەیی و
لە وشە بریندارەکانی نائومێدی …!
٤
من ڕۆحی
گەردەلوولێکی سەرشێتم
کە هەڵدەکەم
لەتاو ئازارەکانی دووری تۆ
هەرچییەک بێتە بەردەمم
ڕایدەماڵم و
لەنێو خۆمدا لوولی دەدەم
یان لەتاو
نەزیفبوونی دەمارەکانی ئارامگرتنم
دوورمەبینە لە چاونوقانێکدا
بە تەکان و هاوارێکم
هەموو گەردوون ژێرەوژوورکەم …!
٥
لە نێوان خەونەکانی
من و تۆدا
قەسیدەیەکی درێژ هەیە
بە وشەی
چاوبەفرمێسک و خەمناک / نووسراوەتە
بە زمانەکانی هەموو دنیاش / دەخوێندرێتەوە
لە نێوان دڵی من و دڵی تۆدا
گوڵێکی سووری گەش هەیە
بە پایزی هەموو سەدەکان

نە سیس د□ بێ و ن□ هەڵدەوەرێ و
نەکاڵ د□ بێتەوە
٦
گوڵ□ باغی نێو دۆزەخی عەشق
بۆ ئەوەی
خەمەکانی تەنیایی خۆمم بیرچیتەوە
د□ بێ تۆ ل□ یادکەم
ب□ ئەوەی
خەمی دوورییەکانی تۆشم بیرچیتەوە
د□ بێ خۆم ل□ یادکەم
٧
تۆ ئەو شکۆفە شینە شلێرییەی
کە ل□ نێو باخچەکانی
خەون و خەیاڵەکانم بۆ ئەبەد / دەدرەوشێیەوە
یان ئەو کەسەی
هەمیشە / هێزی ئەوەم پێد□ بەخشی
تابتوانم /
تەنیاییم لەگەڵ کچێنیت
تاریکی لەگەڵ ڕووناکی
تۆ لەگەڵ ژیان
دواجار /
شیعریش لەگەڵ نیشتیمان ئاشتکەمەوە
٨
بم خوێننەوە
بەزمانی باران و تریفە
مەرج نییە / وەکو من بیربکەنەوە و
بەو ڕێگایەدا بڕۆن کە من پیایا دەڕۆم
یان وەکو من
تەنیایی بکەنە پەرستگە و ماڵی خۆتان
هەر بەتەنیاش بمێننەوە
بەس بمخوێننەوە و هیچیتر
٩
هەموو ژیانم کۆکەیتەوە
جگە لە تۆ
هیچ شتێکیتری تیا نادۆزیتەوە
تۆش هەر لە ئەزەلەوە
لە قەسیدەیەکی درێژی خەمناک دەچووی

بۆیە منیش وا (سی) ساڵە ب□ بێدەنگی دەتنووسمەوە
١٠
ناوەڕاستی دیسەمبەرە و
پەنجەکانی غەریبیم سڕ و شینومۆر هەڵگەڕاون
گەڵاوەریوەکانی خەیاڵم بۆ کۆناکرێنەوە
دڵم لەلای (مناڵە ورتکەی) سەر شەقامەکانی نیشتیمانە
دەمەوێت بەڕووناکی چاوەکانی ئەوان
خۆرەتاوی ئومێدەکانم ڕەنگ بکەمەوە
بە کۆد و هێمای هاوارەکانی ئەوان
هاوکێشەی بوون و نەبوونم شیبکەمەوە
لەنێو خەونە گەورەکانی ئەوانیشدا
مانایەکی نوێ
بۆ (شیعر و عەشق و ژیان) دابڕێژمەوە
١١
وردە ئەستێرەکان
لەنێو دیوە ڕووناکەکەی خۆرەتاو و
لەنێو قیژەی تەمە سپییەکان و بروسکە لەدایکبوون
جارجارە دێن و دەبنە میوانی زەوی
لەنێو چاوە سپییەکەی تاریکی دەمێننەوە
منیش هەموو شەوێ
چیڕۆکە بەرئاگردانییەکانی عەشقییان بۆ دەخوێنمەوە
١٢
بەنێو زەمەنێکدا ڕەت دەبم
تیایدا کات مردووە
خەون بە نیشتیمانێکەوە دەبینم
هەموو ڕۆژێ بە نوێژی نیو□□و□ دەکوژرێ
لەنێو خاکی خەونەکانم
لەهەرکوێیەک قۆرتێک هەڵبکەنی
ئێسک و پرووسک دەردەکەوێ
نازانم چ مانایەک بەبوونم ببەخشم / ئەی خودا
١٣
من لە کۆڵانەکانی بێدەنگییەوە هاتووم
ئێستاش لە گەڕەکێکی دۆزەخ
بە قەڵەمی ڕەژوویی
لەنێو دەفتەری ئاگر
چیڕۆکە ترسناکەکانی تەنیایی خۆم دەنووسمەوە
١٤

چاوەکان و خەونەکانم
پڕبوون لە بەفر
خۆشم بووم بە پەیکەرێکی شەختەیی
چاوەروانم
کچێکی پاییزی لە جنسی ئاگر
لەنێو تیشکەکانی خۆرەتاوا دەربکەوێ و
بە هەناسە گەرمەکانی / بمتوێنێتەوە
قوفلە ژەنگاویەکەی دەرگای دڵم بشکێنێ و
لەگەڵ عەشق ئاشتمکاتەوە
١٥
دەتوانن یەکبەیەک
نینۆکەکانم دەربهێنن
لە بەردەم قەڵا
ئاگر لە جەستەم بەربدەن
هەرچیم هەیە بیسووتێنن
بەس / کتێبەکان و شیعرەکانم نا
دوای مردنیش
کە هاتنە سەرگۆڕم
لە جامخانە بچکۆڵانەکەی پشت سەرم
کتێبێک دەربهێنن و بە دەنگێکی نەرم
شیعرێکم بۆ بخوێننەوە و هیچیتر …!

هەولێر
دیسەمبەری ٢٠٢٠

جوان یەکەمین کچۆڵەیە لە جیهان کە پێی خستە سەر مانگ. رێزا شوان

جوان کچۆڵەیەکی کوردە لە باشووری کوردستان. تەمەنی دوانگزە ساڵە، هەمیشە خەونی بەو هیوایەوە دەبینی کە ببێت بە یەکەمین کچ لە هەموو جیهاندا کە پێی بخاتە سەر مانگ. دوو

شەو بەر لە جەژنی نەورۆزی ساڵی رابردوو، مانگی تابانی گەش و جوان، بە تریفەی زەویی رووناک کردبووە. جوان بە وردی لە مانگی دەڕوانی. بیری لەوە دەکردەوە، کە لەگەڵ هەردوو براکەیدا، شڤان کە ساڵێک لە خۆی گەورەترە و دیلان ساڵێک لە خۆی بچووکترە، گەشتێک بە سەر مانگ بکەن. جوان بەم خەیاڵەوە نووست. خەونێکی زۆر خۆشی بینی. لە خەونەکەیدا لەگەڵ براکانی و چەند هاوڕێیەکیدا، خەریکی جێبەجێکردنی پڕۆژەیەک بوون، بە سەر مانگ.

بە هەموویان کەشتییەکی ئاسمانیان دروست کرد و ناویان لێنا (کوردستان ـ ١). کە لە سێ بەشی سەرەکی پێکهاتبوو. بەشی یەکەم گالەسکەی نیشتنەوە لەسەر مانگ، ناویان لێنا (باوەگوڕگوڕ) بەشی دوەم ناویان لێنا (ئامەد) شوێنی دانیشتن و نووست و خواردن و پڕ لە هەوای ئۆکسجین بو، بەشی سێیەمیش ناویان لێنا (کۆبانی) کە بریتیبوو لە رۆکێتێکی پاڵنەری زۆر بەهێز. سەر لوتکەی چیای (ئاگری) یان لە باکووری کوردستان بۆ دەستپێکردنی گەشتەکەیان دیاریکرد. لە شاری (مەهاباد) لە رۆژهەڵاتی کوردستان جلوبەرگی تایبەتی کەشتیوانییان بۆ دروستکردن، لە شاری سلیمانیش خواردنی وشکی کوردیی وەکو (کولێرە، هەنجیری وشک، مێوژ، باسووک، کولیچە، دانەک، گەزۆ، شەربەتی مێوژ، هەنگوین) و ئاوی سارد، ئاڵای کوردستان، کامیرای ڤیدیۆ، دەزگایەکی پەیوەندی بێتەل و مۆبایل و چەند تابلۆیەکی لەسەر نوسراو و هەندێ پێویستی تریان بۆ ئامادەکردن و خستیانیە شوێنی دیاریکراو لە بەشی دوەمی کەشتی ئاسمانی (کوردستان -١) هەریەکەشیان بوتڵێکی گەورەی پڕ لە گازی ئۆکسجینیان لە کۆڵەپشتەکانیان بەست.

جوان فەرماندەی تیمی سەر مانگ بو، دیلان فڕۆکەوانی باوەگوڕگور بوو، شڤانیش فرۆکەوانی ئامەد بو. هەریەکەش لە هیوا و مینا و مریەم، لە (وێستگەی ئاسمانی هەولێر) لە بەشی راگەیاندنی هەواڵی گەشتەکەدا بوون، راستەوخۆ قۆناغ بە قۆناغی گەشتەکەیان بۆ کەناڵە تەلەفزیۆن و رادیۆکانی جیهان دەگواستنەوە. لەسەر پەردەی کۆمپیوتەرەکانی ژورەکەیان چاودێری گەشتەکەی کەشتی ئاسمانی(کوردستان ـ ١) دەکرد.

تاقیکردنەوە و راهێنانەکانی مەلەوانی هەرسێ کەشتیوانییە ئاسمانییەکان بە رێکی و سەرکەوتویی تەواوبوون. هەموو پێویستی و پێداویستییەکانی گەشتەکەیان ئامادەکردن. دیلان زۆر حەزی لە گوێگرتنی سروود و گۆرانی رەسەنی کوردییە، داوای لە شڤان وجوان کرد، کە رازیبن تۆمارکەرێکی گەورەی بۆ گەشتەکەیان لەگەڵ خۆیدا بهێنێت. جوان و شڤان دڵیان نەشکاند و رێیان پێدا

کە بیهێنێت. هەرسێ بەشەکانی کەشتی (کوردستان ـ ١) لە سەر سەکۆی هەڵدان لەسەر چیای ئاگری بەستران. جوان و شڤان و دیلان، بە جلوبەرگێ سپی تایبەت بە گەشتەکەیان دەرکەوتن. دەستەکانیان هەڵبڕین و ئێوارە باشیان لە جەماوەری ئامادەبوو کرد. ئینجا چونە ناو (ئامەد) ی بەشی دووەمی (کوردستان ـ ١). خۆیان باش بە قایشەکانی کورسییەکانیانەوە بەستن. لەم ساتەدا، کەمێک خێرایی لێدانی دڵیان زیاتر بوو.

خەڵکییەکی زۆر لەسەر گرد و سەربانە بەرزەکان و شەقامەکانی شارەکانی کوردستان و جیهاندا، چاوەڕێی هەڵدانی کەشتی (کوردستان ـ١) بوون، کە بەرەو مانگ دەرپەڕێت.

ئێوارەیەکی درەنگ بوو، لە بنکەی چاودێریدا (ئێکەی) درا، ژماردنی هاتنەخوارەوە دەستیپێکرد: ١٠- ٩- ٨ – ٧- ٦- ٥- ٤ – ٣ - ٢ – ١ – ٠ – گررررم. زرمەی دەنگێکی زۆر بەهێز هات و ڕۆکێتی کەبانی لە دواوە ئاگری لێهەستاو و کەشتی (کوردستان ـ ١) بە خێرایەکی زۆری لە رادەبەدەر بەرەو بۆشایی ئاسمانی هەڵدا.. کلکە ئاگرێکی گەشی بەدواوەوە بوو. ناخی ئاسمانی روونناک کردەوە. دەنگی چەپڵەلێدان و هاوارکردن و هەڵهەڵەلێدان و چڕینی سروودی ئەی ڕەقیب، لە لایەن خەڵکییەوە. سیمفۆنیایەکی بێوێنەی موزیکی زۆر خۆشیان پێکهێنابوو. لە دوای دوو خولەک ڕۆکێتی کەبانی لە بەشی ئامەد جیابۆوە و گڕی گرت و هاتەخوارەوە و کەوتە نێو (دەریاچەی وان) ەوە. کەشتییەکە لەچاو ونبوو. دوای چەند خولەکێک لە هێزی کێشکردنی زەوی رزگاری بو. جارێک بە دەوری زەویدا سوڕایەوە. کەشتیوانییەکان قایشەکانیان کردنەوە. کێشیان زۆر سوکتر بوو، وەکو ماسی لە هەوادا لەناو ژووری ئامەدا مەلەوانیان دەکرد. ئینجا لە ڕێی هەر چوار مەتۆڕە بەهێزەکانی کەشتییەکەوە. بە هێز و تینێکی زۆر بە گوڕ و بە خێراییەوە، بەرەو مانگ بەرزبوونەوە. هەرسێ کەشتیوانییەکان زۆر دڵخۆشبون. شەوێکیان بە قسەی خۆش و پێکەنین بەسەربرد. تاوێکیش نووستن. کەوتنە ڕۆژەوە.

دیلان: کاکە شڤان، دادە جوان، ڕێیم پێبەدەن با گورانییەکتان بۆ لێبدەم؟

شڤان: ئەی بە نا. ئێمەش حەزدەکەین گوێمان لە گۆرانییەکی خۆشی کوردی بێ.

دیلان کاسێتی گۆرانی (باران بارانە.. هەور و بارانە) ی خستە ناو تۆمارکەرەکەی.

جوان (بە پێکەنینەوە): دیلان گیان ئێمە زۆر لە هەور و بارانەوە دورکەوتووینەتەوە. کەی کاتی ئەم گورانییە.

دیلان: کەواتە گورانی (ئەی مانگ) ی مامۆستا (عەلی مەردان) تان بۆ لێدەدەم؟

شقان: دیلان گیان لە پەنجەرە خڕەکەوە سەیری دواوە بکە. بزانە زەوی دەبینی؟

دیلان (سەیری کرد): بەڵی زەوی وەکو تۆپێکی زۆر گەورەی شین و سپی دیارە.

جوان: شینەکە زەریاکان و دەریاکانن.. سپییەکەش هەورەکانی ئاسمانی گۆی زەوین.

دیلان: دادە جوان زۆرمان ماوە بگەینە بەسەر مانگ.

جوان: بە بۆچونی من سبەینێ دەگەینە ئاسمانی مانگ.

شقان: خێرایی و تیژفڕینی کەشتییەکەمان لە رادەبەدەرە و تیژترین کەشتییە. خێراییەکەی (٢٥ ،٠٠٠) بیست و پێنج هەزار کیلۆمەترە لە کاتژمێرێکدا.

دیلان: دادە جوان ماوەی دوری نێوان زەوی و مانگ چەند کیلۆمەترە؟

جوان: ماوەی دوری نێوان زەوی ومانگ لە (٣٨٤) هەزار کیلۆمەتر زیاترە.

بەیانی دەگەین بە خولگەی مانگ، بڕوانن کە مانگ چەند گەورە و جوانە.

بۆ بەیانی شەوی دوەم کەشتی (کوردستان ـ١) گەیشتە ئاسمانی سەر مانگ.

جوان: پێویستە من و دیلان خۆمن ئامادەبکەین و بچینە ناو گالێسکەی (باوەگوڕگوڕ).

شقان: دەی ئێوە بڕۆن. دوای دە خولەکی تر، من باوەگوڕگوڕ لە ئامەد دەترازی□نم. بە ئامەد بە دەوری مانگدا دەسوڕێمەوە. ئێوەش بەپێی پلانی داڕێژراومان لە شوێنی دیاریکراو، لەسەر مانگدا بنیشنەوە. لە کاتی دیاریکراوی گەڕانەوەشدا، بێنەوە خولگەی مانگ. پێویستە زۆر بە وردی بە وریایی پلانەکەمان جێبەجێبکەن.

جوان و دیلان چوونە ناو گالێسکەی (باوەگوڕگوڕ) ی یەکەی سەر مانگ. ئامادەبون و (ئۆکەیان) ب□ شقان دا. شقانیش باوەگوڕگوڕی لە ئامەد ترازاند. باوەگوڕگوڕ رووی لەسەر سەرمانگ کرد. (ئامەد) یش کە تەنیا شقانی تێدابوو. لە بەرزی

شەست بۆ حەفتا کیلۆمەتر بەدەوری مانگدا دەسوڕایەوە. باوەگوڕگوڕ کە دیلان فڕۆکەوانئ بوو، بەرەو سەر مانگ ئاراستەی کرد، لەسەر مانگ نزیک بۆوە، بەڵام لە شوێنی دیاریکراو بۆ نیشتنەوەیان، چاڵێکی زۆر قوڵی لێبوو، دیلان پەشۆکا. جوان خۆی باوەگوڕگوڕی ئاراستە کرد و لە چاڵەکەی دورخستەوە و بەرەو تەختاییەک ئاراستەی کرد. خێرایی باوەگوڕگوڕی زۆر هێواش کردەوە. گڵۆپەکانی قاچەکانی باوەگوڕگور لەسەر کۆمپیوتەرەکەی بەردەمیاندا سووربوون، نیشانەی ئەوە بوو، کە لەسەر مانگ نزیکبوونەتەوە. باوەگوڕگوڕ ل□ت□ر□کی داو و وەستا، گڵوڵپەکانی قاچەکانی سەوزبوون. نیشانەی ئەوەبوون کە لەسەر مانگدا نیشتەوە. مژدەی گەیشتنیان بە سەرمانگ، بە بنکەی چاودێری لە هەولێر دا.

جوان (لەناو گالێسکەی باوەگوڕگوڕ لەسەر مانگەوە): هەلو کاک هیوا.. هەلو مریەم گیان.. هەلو مینا گیان.. من و دیلان دەبینن.. گوێتان لێمانە؟ وەڵامان بدەنەوە؟

هیوا، مریەم، مینا: بەڵی.. بەڵی جوان گیان، راستەوخۆ دەتابینین و گوێشمان لە دەنگتانە. راستەوخۆش دیمەنەکان و دەنگەکانتان بۆ هەموو کەناڵە تەلەفزیۆنییەکانی جیهان دەگوازینەوە.. ئای کە مژدە و ساتێکی خۆشی بێوێنەیە.. چاوڕێی ئەوە دەکەین کە داب□زنە سەر مانگ. لە شارەکانی کوردستان، بوو بە هەڵپەڕکێ و هەڵهەڵەلێدان.

جوان و دیلان، لە دوای کەمێک پشوودان و خواردنەوە. دەرگای گالێسکەی باوەگوڕگوڕیان کردەوە. پ□ی□ژ□ی چوونە سەرمانگیان لە نێوان دەرگای باوەگوڕگوڕ و سەرمانگ دانا. دیلان کامیراکەی کردە ملی.. جوان پییەکانی خستە سەر پ□ی□ژ□کە و دابەزی و پێی راستی لەسەر سەرمانگ دانا و ئینجا پێی چەپی دانا، یەکەمین هەنگاوی لەسەر مانگدا نا و وتی:

" ئەمە هەنگاوێکی بچووکی کچوڵەیەکی کوردستانییە.. بەڵام قەڵمبازێکی گەورەی مرۆڤایەتییە" وتیشی:" ئای چ رۆژێکی مەزنە.. چ سەرکەوتێکی بێوێنەیە بۆ هەموو ژنانی جیهان" وتیشی:" چ شانازییەکی گەورەشە بۆ کوردستان، کە کچە کوردێک، بۆ یەکەمین جار، پێی خستە سەر مانگ".

لەم کاتەدا دیلان لە سەر دەرگای باوەگوڕگوڕەوە، بە کامیرای ڤیدیۆ وێنەی کەشتیوان جوانی خوشکی دەگرت.. لە دوای بیست خولەک دیلانیش دابەزییە سەر مانگ.

ئەو رۆژەش، رۆژی جەژنی نەورۆز بوو. بوو بە دوو جەژن بۆیان. جەژنی گەیشتن بەسەر مانگ و جەژنی نەورۆزی نەتەوەیی کورد. بە

بۆنەی ئەم دو بۆنەیەوە، جوان و دیلان دەستی یەکتریان گرت و پیرۆزباییان لە یەکتری کرد.. تێریش هەڵپ□□ی□ن. ئەمەش یەکەمین یادی جەژنی نەورۆز و یەکەمین جاریشە کە لەسەر مانگدا هەڵپەڕکێی کوردی بکرێت.

دیلان: داده جوان، خۆزگە (مامە قالە مەڕە) ی شمشاڵژەنیش دەماو و لەگەڵماندا بوایە. لێرەدا تێر شمشاڵی بۆ دەژەنین.

ئینجا پیاسەیەکیان لەسەر مانگدا کرد.. نزیکەی (٣٠٠) مەتر لە باوەگوڕگوڕەوە دوورکەوتنەوە. بە دووربین سەیریان کرد، زنجیرە چیایەکی بەرزیان بینی، لە زنجیرە چیاکانی زاگرۆسی کوردستان دەچوو. دوایی دیلان (ئاڵای کوردستان) ی لە سەر مانگ چەقاند و باش دایکوتی. لەسەر تابلۆیەکیش وێنەیەکی رەنگاوڕەنگی هەرسێکیان بە دارێکەوە داکوترابوو ئەویشیان چەقاند. لەژێر وێنەکەدا نوسرابوو. ئێمە خوشک□□ک و دوبرا (جوان، شڤان، دیلان) کە کوردین و لە کوردستانەوە هاتووین بۆ سەر مانگ.. پەیامی ئاشتیمان بۆ هەموو مرۆڤایەتی هێناوە” تابلۆیەکی تریشیان چەقاند، کە میدالیایەکی گەورەی لە زیو دروستکراوی پێوە قایم کرابوو، لە سەر دیوی یەکەمی میدالیاکە، وێنەی کچ و کوڕێکی منداڵن، کە دەستی یەکتریان گرتووە، جلوبەرگی کوردییان لەبەردایە. لەسەر دیوەکەی تری میدالیاکە مێژووی رۆژی گەیشتنیان بۆ سەرمانگ (١/ نەورۆز/ ٢٧٢٠) کوردی لێنووسراوە. هەندێ خاک و خ□□□ و بەردی سەر مانگیشیان کردە ناو تورەکەیەکەوە. تا زانا جیۆلۆجییەکانی کوردستان توێژینەوەیان لەسەر بکەن. گەر لە نێو جلەکانیاندا ئامێری فێنکردنەوە نەبوایە، بەرگەی گەرمیی رۆژی سەرمانگیان نەدەگرت. کێشی جوان لەسەر زەوی (٥٦) کیکۆ گرام بوو، بەڵام لەسەر مانگدا (٩) کیلۆگرام بوو. گەر بازێکی گەورەی بەرەو ئاسمان بدایە، بە قەد باڵای کۆشکێکی باڵا سێ نهۆمی بەرزدەبۆوە. چونکە هێزی کێشکردنی مانگ لاوازە.

خوارن و ئاو و ئۆکسجینیان هەر بایی رۆژێک پێ مابوو. بۆیە بیریان لە گەڕانەوە کرد. پەیوەندیشیان لەگەڵ شڤاندا بچڕابوو، چونکە شوێنی نیشتنەوەکەیان لەسەر مانگ، شوێنی دیاریکراویان نەبوو. شڤانیش ئەمانی نەدەبینی.

جوان و دیلان گەڕانەوە بۆ ناو گالێسکەی باوەگوڕگوڕ. کەمێک پشویان دا. ویستیان کلیلی (سویچی) مۆتۆڕەکانی باوەگوڕگوڕ بابدەن و ه□□□ی بکەن، تومەس لە کاتی دابەزینی دیلان بۆ سەر مانگ، ک□□□□پشتەکەی لێکەوتبوو و شکابوو. جوان

پێنوسەکەی خستە شوێنی کلیلەکەوە و بایدا و هەڵیکرد. کێشەیەکی تریشیان بۆ دروست بوو. پاتری وزەبەخشی کارەباییەکان، شەحنی زۆر دابەزیبوو، توانای بزواندنی مەتۆڕەکانی. گالەسکەی باوەگوڕگوڕی نەبوو. دوخێکی زۆر دژوار و چارەنوسساز بوو، بۆ جوان و دیلان. لە نێوان ژیان و مردندا بوون. دوای دامان و رامان و بیرکردنەوە. جوان دەزگای تۆمارکەرەکەی دیلانی بینی، کە لەگەڵ خۆیدا هێنابووی بۆ ناو گالەسکەی باوەگوڕگوڕ. تۆمارکەرەکەی لە دیلان وەرگرت و پشتەکەی کردەوە کە چوار پیلی گەورە تێدا بوو، چوار پیلی یەدەکیش لەناو کۆڵەپشتەکەی دیلاندا بوو. جەمسەرەکانی هەموو پیلاکانیان بەیەکەوە بەستن و وایەری پاترییەکەی باوەگوڕگوریان بە هەردوو جەمسەری پیلە لێکدراوەکانەوە بەست. جوان پێنوسەکەی بادا، مەتۆڕەکانی باوەگوڕگوڕ کەوتنەوە کار. ئینجا دیلان پەنجەی بە دوگمەی بەرزبوونەوەی باوەگوڕگوڕدا نا. بە خێراییەکی زۆر بەرو ئاسمانی مانگ بەرزبوونەوە. زۆری پێنەچوو، گەیشتن بە ئامەد کە شڤانی تێدا بوو، تا ئەو کاتە سی جار بە دەوری مانگدا سووڕایەوە. گالەسکەی باوەگوڕگوڕ نووسایەوە بە ئامەد. جوان و دیلان چوونەوە ناو ژوری ئامەد و لەگەڵ شڤاندا یەکیان گرتەوە و باوەشیان لە یەکتری دا و پیرۆزباییان لە یەکتری کرد. ئینجا باوەگوڕگوڕ رۆڵی نەما. بە بارسووکی گەڕانەوەی ئامەد بە سەر زەوی، شڤان باوەگوڕگوڕی لە ئامەد ترازاند و لە ئاسماندا جێیان هێشت. نازانن کە چی بەسەرهات.

لە کوردستاندا، ئامادەکاری بۆ گەڕانەوەیان کرا، بەلەمێکی گەورەی تایبەتی لە ناوەڕاستی (دەریاچەی دوکان) ی نزیکی شاری سلێمانی لە چاوەڕوانی گەڕانەوەی کەشتییەوانەکاندا بوو. بە هەزاران کەسیش لە رۆخی دەریاچەی دۆکاندا ریزببوون.

کەشتی (کوردستان – ١) گەیشتەوە نێو بەرگەهەوای زەوی. شڤان هێواش هێواش خێراییەکەی کەمکردەوە. هەرسێ کەشتیوانییەکە (جوان ، شڤان، دیلان). لە بەرزی پێنج سەد مەترەوە بە پەڕەشوت خۆیان هەڵدایە ناو ئاوی دەریاچەی دوکان، یەکسەر دەریانیان هێنان و خستیانیە ناو ژورێکی بەلەمەکەوە. پێش کەشتییوانەکانیش کەشتی (کوردستان — ١) یش کەوتە ناو دەریاچەی دوکان. ئەویشیان خستە سەر بەلەمێکی گەورە بۆ ئەوەی لە مۆزەخانەی

سلێمانی دابنرێت.
هەرسێ کەشتییەوانەکان بۆ ماوەی هەفتەیەک لە (دابڕینی تەندروستی) دا مانەوە،لایەن لیژنەیەکی پزیشکییەوە، هەموو پشکنینێکیان بۆیان کرد، نەباکۆ ڤایرۆسی سەری مانگ چوبێتە گیانیانەوە. دەرکەوت کە هەرسێکیان تەندروستن و هەڵگری هیچ ڤایرۆس و پەتایەک نین.
پێشوازییەکی فەرمی و جەماوەریی زۆر گەرمیان لێکردن.. بە چەپکە نەرگزی کوردستان، نەرگزبارانیان کردن. میدالیای زێڕینی ڕێزلێنانی ئازادی و ئازایەتیشیان لەمل کردن.
جوان لە پەیامەکەیدا بە جەماوەری پێشوازیکەران، وتی:" راستە کە گەیشتن بە سەر مانگ سەرکەوتینێکی زۆر گەورەیە.. بەڵام سەر مانگ نە ئاوی لێیە و نە هەوا و نە ژیان.. هیچ شوێنێک لە کوردستانی شیرینمان و لە ئەستێرەی زەوی دڵگیرتر نییە. بۆیە دەبێت، هەموومان ژینگەی سروشتی کوردستانی نیشتیمانی جوانمان بپارێزین"
لەم کاتەدا، دایکی جوان، بانگی جوانی کرد:" جوان گیان، هەستە نانی بەیانی دەخۆین"
جوان"ئای دایکە گیان چی خەونێکی خۆشم بینی. دوای نانخواردن بۆتانی دەگێڕمەوە"
() بە بیرۆکەی ئەم چیرۆکەم، سوودم لە گەشتەکەی کەشتی ئاسمانی (ئەپۆلۆ-١١) وەرگرتووە، کە لە ساڵی (١٩٦٩ز) یەکەمین کەشتی بوو کە لەسەر مانگدا نیشتەوە. () ئەم چیرۆکەم (چیرۆکێکی خەیاڵی زانستی) یە، کە تا ئەمڕۆش ئەم ژانرە چیرۆکە لە ئەدەبی منداڵانی کوردماندا زۆر کەمە. زۆر بەکەمیش چیرۆکنووسانی منداڵانی کوردمان خۆیان لە وەزەی داون.. ئەم چیرۆکە بۆ ئاستی مێردمنداڵان گونجاوە.
ڕەزا شوان
نەرویج: ١٠/ یانوار / ٢٠٢١

بەراورد.. کەنعان مدحەت

تەوق و زنجیرەکانی پێم
بە پەلکی هیچ شۆخە کچێ ناگۆڕمەوە
ئەمان لە باتی قردێلە و

بـۆن و
خەون و خەیاڵ ..
لـە گونجی کەلاوەی دڵما
وێنەی هەمە چەشنە د□ بەخشنە
هۆنراوە چاو بە فرمێسک و خۆڵەمێشیـ□کانم

دڵنیام لـەوەی کە ،
بە کۆڵە شیعر ئەم بەندیخانەیە تێ ئەپەڕێنم
لـە داهاتووی ئاشناتر بە تریفە
لـێکەو تەکانی ئەشکەنجە
بۆ سەماکەرانی زەماوەند شی دەکەمەوە
توانای هزری و
خەونی ..
لـێ بڕێسن و یادمکەنەوە

ئەم هەمو ئارایشە نمایشکراوانە
بە دوێنێمەوە نامبەستن

هەراسانی و
ئێستای پەرشوبڵاوم
گەرچی خەوم لـە چاو دەدزن
مەیلی سەرلـەنوێ بە گر خۆ هەڵواسینم
پێ پوچ ناکەنەوە

ئەم تەمەنە ،
با هەر تارمایی بڕێسێ
دەسەڵات لـە دارێشتنی کۆیلایەتی
خۆ نەکێشێ
حەوسەلـەی سبەینێم لـە هەر حوکمی درێژترە
گای ئەم گۆڕەپانە هەر ئەدەم بە عەرزا
بە کاژێر بڵێین لـەو دووڕیانەدا
لـە سەراسوێ نەکەوێ و ئامادەی
بینینم بێ